

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

Milli Savunma Bakanlığı Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nda Yürütülen

Bürokrasinin Azaltılması ve Mevzuatın Sadeleştirilmesi Çalışmalarına İlişkin Görüş ve Öneriler

Sektör Ortak Görüş Notu

25 Ocak 2017

SaSaD Hakkında :

Savunma Sanayii İmalatçılar Derneği ; Milli Savunma Bakanlığı'nın desteği ve yönlendirmesi ile 1990 yılında Savunma Sektöründe İmalatçı olarak faaliyet gösteren 12 sanayici tarafından kuruldu Kuruluş Amacı sektörde faaliyette bulunan imalatçıları yurt içi ve dışında temsil etmek ve onların gelişimine güçlenmesine ve rekabet yeteneklerine katkıda bulunacak çalışmalar yapmak olarak tanımlanmıştır.2012 yılında sivil havacılık ve uzay alanındaki üreticileri de bünyesine alarak SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ adını almıştır.Bugün 183 üyesi bulunmakta olup temsil ettiği sektör 5 Milyar Dolar Satış Geliri 1.67 Milyar Dolar ihracatı olan ve doğrudan 34.000 kişinin istihdam edildiği ve C4ISR , Kara , Hava, Deniz ve UAV Platformları, Silah –Mühimmat, Roket-Füze, Eğitim–Simülasyon , Savaş Destek ve -Servis, Kimyasal-Biyolojik- Radyolojik silahlar konularında yüksek teknolojinin üretildiği bir faaliyet alanıdır.

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

GİRİŞ:

Milli Savunma Bakanı Sayın Fikri IŞIK 'ın talimatları ile Savunma Sanayii Müsteşarlığında bürokrasinin azaltılması ve mevzuatın sadeleştirilmesine yönelik bir çalışma başlatılmıştır. Söz konusu çalışma kapsamında iç ve dış paydaşlarla görüşmeler yapılarak elde edilen geri bildirimler değerlendirilmektedir. Sonuç itibarıyla, Müsteşarlıkta yürütülen Savunma Sanayi'ni Geliştirme ve TSK ihtiyaçlarını en üst seviyede karşılama çalışmalarının daha verimli hale gelmesi ve çalışmaların süratle yürütülmesi için yapılacakların yer alacağı bir raporlama hedeflenmektedir.

Konuyla ilgili olarak Sektör Ortak Görüşü'nün oluşturulması talimatı 09 Ocak 2017 tarih ve 57572837-000-2017-O-860 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığından alınmış ve SaSaD Üyelerine yapılan çağrı ile görüşleri toplanmıştır. Bu görüşler konsolide edilerek "**Sektör Ortak Görüş Notu**" oluşturulmuştur.

Tespitler/Öneriler:

1- Bürokrasi İle İlgili Hususlar:

1.1- Yazışmaların basılı ve ıslak İmzalı Olması

1.1.1- Mevcut Durum :

Müsteşarlıkla Yükleniciler ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında yapılan yazışmalar büyük oranda basılı ve ıslak imzalı olarak yapılmakta ve içerikleri fiziki olarak teslim alındıktan sonra görülebilmektedir.

1.1.2- Açıklama

Özellikle zaman sınırı olan ihale süreçlerinde zaman kaybına neden olmakta, bu kayıp posta ile ulaşımda çok artmakta ve fiziki olarak teslim alma ise ek bir külfet doğurmaktadır.

1.1.3- Öneri

Gizlilik tanımlaması ve ıslak imzalı olma zorunluluğu olmayan yazışmaların e-posta ile yapılması (paralel olarak basılı yazışmada yürütülebilir) gizlilik seviyesi uygun ancak ıslak imzalı olması zorunlu yazışmaların elektronik imza ortamında yapılması, gizli yazışmaların fiziki teslim yapılması

1.2- İhracat İzin Süreleri

1.2.1- Mevcut Durum

İhracat izinleri 5201 sayılı yasa gereği M.S.B'lığı tarafından verilmektedir.

Başvuru sonrası takip edilen süreçte M.S.B 'ce Dış İşleri Bakanlığı ile Genel Kurmay Başkanlığı'nın (ilgili J Bşk'lıklarının) uygun görüşleri alınmaktadır.İzin için talep edilen evraklar (Üretim İzin Belgesi, Tesis Güvenlik Belgesi, Son Kullanıcı Belgesi Kapasite Raporu ,v.b) ile yoğun bir bürokrasi mevcuttur.

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

Ayrıca demo , atışlı test ,eğitim ,v.b amaçlarla yurtdışına çıkarma izni alınan ancak demo ,atışlı test ve eğitimde ,v.b faaliyetlerde sarf edilen kalemlerin geri getirilme yükümlülüğü konusu sıkıntı yaratmaktadır.

1.2.2- Açıklama

Bu süreç oldukça uzun sürmekte (en az 45 gün) ve ihracat ihalesine teklif verememe durumları ile karşılaşılabilir.İhraç izni süresi bazen ihale süresinden kısa olabilmekte bu ise iznin yenilenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Demo , atışlı testlerde eğitimde,v.b de kullanılan ve geri getirme şansı olmayan kalemlerin izinlerinin kapatılmasında yaşanan zorluklar önemli boyuttadır.

1.2.3- Öneri

M.S.B 'lığının uygunluk koordinesini ,rutin yazışma yolları yerine, elektronik imzalı olarak e-posta ortamında yürüterek izin sürecini kısaltması ve gerekli belgelerde sadeleştirme yapılması, en fazla soruna neden olan son kullanıcı belgesinin tek standart bir format yerine, duruma göre farklı formatlarda düzenlenmesinin sağlanması

Demo , atışlı testlerde, eğitimde,v.b de kullanılan kalemler için sarf tutanağı ile muafiyet getirilmesi

1.3- İhale Süreçlerinin Uzaması

1.3.1- Mevcut Durum

Teknik İstekler Dokümanının hazırlanması, Talep Yaratılması ,Teklife Çağrı Dosyasının Oluşturulması,Tekliflerin Yayınlanıp Toplanması,Tekliflerin Değerlendirilmesi SSİK Kararının / Makam Onayının alınmasından oluşan ihale sürecinin çok uzun olması

1.3.2- Açıklama

Bu süreçte yürütülen süreç adımlarının tek tek ve pek çok paydaşın ayrı ayrı görüşlerinin alınması sonucu oluşması ve uyulması zorunlu bir takvim yaratılamaması ile teklif toplama sonrası sözleşme modelindeki değişiklikler yapılması (örneğin bazı isteklerin değişmesi veya \$ bazlı sözleşmeden TL bazlı sözleşmeye geçilmesi) sürecin sonlanma süresini yıllar boyutunda uzatmaktadır.

Diğer bir örnek ; Hukuk Müşavirliği ile sözleşmeler bölümü yetkililerinin müzakerelere katılmayıp bilahare görüş vermeleri ; görüş ve onay verecek bölümlerin bir takvimle bağlanmaması

1.3.3- Öneri

Süreç adımlarında mümkün olan alanlarda paralel ve ortak çalışmaların yürütülmesi Örneğin Teknik İstekler Dokümanı ve Sözleşmenin Teknik Şartnamesinin sanayici katılımı ile hazırlanması ,sözleşmenin idari bölümünde sözleşme konusuna göre (Tedarik,Ürün Geliştirme ,Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme ,Lojistik Destek ,

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

Danışmanlık, Fizibilite v.b) ve sanayicinin görüşleri alınarak tip sözleşme düzenlemeleri yapılması,

Aşamalarda, ilgili bölümlerin /kuruluşların /kurumların görüş ve onayları için takvim belirlenmesi

Sözleşme modeline ve isterlerine mümkün olduğunca teklif toplama sonrası değişiklik yapılmaması

1.4- Yoğun Dokümantasyon Talebi

1.4.1- Mevcut Durum

Sözleşme yükümlülükleri kapsamında yükleniciden çok sayıda doküman (Proje Yönetim Planı, Kalite Planı, Doğrulama ve Kalifikasyon Planı, Kafile Kabul Test Planı, Sanayileşme Planı ,v.b) hazırlaması ve bu dokümanların onayının alınması istenmektedir.Bu talep Ürün Geliştirme,Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme sözleşmelerinde daha yoğunluk kazanmaktadır. Bu projelerde de küçük- orta ölçekteki sanayicilerimizin de rol alabildiği görülmektedir.

1.4.2- Açıklama

Sözleşme kapsamında hazırlanıp onaylanması talep edilen dokümanlar sözleşmenin-yüklenicinin, küçük orta ve büyük hacimli olup olmamasına bakılmaksızın standart olarak talep edilmektedir Büyük hacimli projeleri yürüten büyük ölçekteki firmalar için sorun olmayan bu husus küçük – orta boyutlu sözleşme ve firmalar için sorun yaratmakta pro gerçekleşme süresini ve maliyetini olumsuz etkilemektedir.

1.4.3- Öneri

Sözleşme ve yüklenici boyutunu dikkate alarak talep edilecek dokümantasyon konusunda bir sınıflama yapılması ve uygulanması ,

Görüş ve onay vermesi gerekli bölüm ,kuruluş ve kurumlar konusunda sadeleştirme yapılması

1.5- Kabul ve Test Kriterleri

1.5.1- Mevcut Durum

COTS ve/veya MOTS olarak teslim edilen kalemlerin kabulünde üretici firma sertifikasyonunun yeterli görülmeyip tekrar test talebi

Akredite /yetkili test ve sertifikasyon kurumlarının (Türk Loydu,Klas Kuruluş v.b) kabul sertifikalarının yeterli görülmeyip ek ve bazı özel (temini güç) test talepleri

1.5.2- Açıklama

Bu talepler proje sürecini uzatan, maliyetini arttıran sonuçlar doğurmakta teslimata ilişkin kalemin güvenilirliği ve kalitesini arttırıcı herhangi bir kazanç getirmemektedir.

1.5.3- Öneri

COTS/MOTS kalemlerin kabullerinin üretici /tedarikçi firmanın sertifikası ile yapılması

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

Bazı alt sistem ve sistemlerde klas kuruluşların , Loydların sertifikalandırma yetkisinin tanınması ve bu konuda tekrar kabul testleri icra edilmemesi

1.6- İlk Ürün- Prototip – Seri Üretim (düşük hızda ve full) Ürünlerinin Kabul Yöntemlerinde Yeterli Farklılık Oluşturulmaması

1.6.1- Mevcut Durum

İlk ürünün Doğrulması , Prototip Kabulü ve Üretim Hattının Kalifikasyonu ile Seri Üretimden çıkan ürünlerin kabulü aynı isterleri karşılayacak bir test ve kabul planı ile yapılmaktadır.

1.6.2- Açıklama

Bu uygulama projenin gerçekleşme sürecini ve maliyetini olumsuz etkilemekte ve ürün güvenilirliği ile kalitesine pozitif önemli bir katkı sağlamamaktadır.

1.6.3- Öneri

İlk Ürün Doğrulması ,Prototip Kabulü, Seri Üretim Ürününün Kabulü için ayrı ayrı test kabul planı hazırlanmalıdır.

1.7- Teminat Mektupları

1.7.1- Mevcut Durum

Teklif aşamasındaki geçici teminat mektubu ile başlayan , kesin teminat mektubu , avans teminat mektubu ,yurt içi sanayileşme garanti mektubu v.b konularda talep edilen teminat mektupları sadece banka mektubu olarak kabul görmektedir.

Bu konularda talep edilen oranlarında yüksek olduğu ve proje sürelerine bağlı olarak mektup sürelerinin de uzun olduğu değerlendirilmektedir

1.7.2- Açıklama

Yürürlükteki mevzuat banka teminat mektuplarının yanında; kıymetli kağıtların, gayri menkul ipoteği gibi teminatların kullanımına imkan vermesine rağmen idare tarafından ,en garanti yol olarak, banka teminat mektubu kullanılmaktadır

Çeşitli konularda projenin yapılabilirliğini teminat altına alma amaçlı olarak alınan mektupların pratikte bu amaca çok fazla hizmet etmediği görülmüştür. Konusunda uzmanlaşmış , sektörde isim yapmış , yetkinlikleri ve gücü bilinen firmalarla Projeler, sözleşmeye bağlanmaktadır. Bu nedenle projenin tamamlanmama riski ihmal edilecek boyuttadır.Teminat mektubu proje maliyetini arttırdığı gibi KOBİ lerin kredi limitlerini zorladığı için projeye iştiraki de sınırlamaktadır.

1.7.3- Öneri

Sözleşmenin boyutu ,yüklenicinin deneyimi/yetkinliği ve mali yapısını dikkate alarak teminatlar konusunda farklı argümanlar kullanılabilir.

Bu argümanlar arasında banka teminat mektupları yanında, kıymetli kağıtlar, gayri menkul ipotekleri , firma garanti mektupları sayılabilir.

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

Firma yetkinliği güvenilirliği oranında yukarıda sayılan teminatların alınmasına imkan veren düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

1.8.- Yurt İçi Katkı Oranının Belirlenmesi

1.8.1- Mevcut Durum

Nihai ürün içerisindeki ithal girdi oranının tespitinde fatura bazında belgelendirilerek hesaplama ve dokümantasyon talep edilmektedir.

1.8.2- Açıklama

Büyük sistemlerde bu kapsama giren yüzlerce hatta binlerce kalem malzeme olabilmektedir . Bunların kalem kalem dokümanite edilerek onaya sunulması onay sürecini çok uzatmakta ve proje tamamlanma sürecine de etki etmektedir

1.8.3- Öneri

Bu konudaki raporlamanın kalem kalem yerine tek bir rapor olarak Yeminli Mali Müşavirler tarafından yapılmasına imkan tanınmalıdır.

1.9- Teminat Mektuplarının İadesi

1.9.1- Mevcut Durum

Teminat mektuplarının iadesi için pek çok bürokratik işlemin tamamlanması talep edilmektedir Bu konuda bir sadeleştirme gereği değerlendirilmektedir.

1.9.2- Açıklama

Kesin teminat mektubunun iadesi için ilgili sözleşme kapsamında SGK dan ilişiksizlik belgesi talep edilmektedir. Bu projede çalışan her bir personele ilişkin bir işlemi gerektirmekte ve zaman almaktadır.

Yıllara sari projelerde ara ödemeler avans olarak değerlendirilmekte ve avans teminat mektubu alınarak proje sonuna kadar tutulmaktadır. Bu projenin sonlandığı ve faturalama yapıldığı dönemin tablolarını da negatif etkilemektedir.

1.9.3-Öneri

Yüklenici firmanın, SGK borcu olmadığına dair bir belge getirmesinin yeterli sayılması ,

Ara ödemelerin avans niteliğinden çıkarılması ve ara faturalama ile mahsuplaşma, teminat iade uygulaması getirilmesi

1.10- İhracatın Gerçekleşmesi

1.10.1- Mevcut Durum

İhracatın gerçekleştiğinin belegelenmesi kapsamında ihraç bedelinin ihracatçının yurt içi banka hesabına geçtiği belgesi ile Müşterinin teslim aldığına ilişkin belge talep edilmektedir. Ayrıca ihracat izni ,kredilendirme ve teşvik kapsamında müşteri ile imzalanan sözleşme talep edilmektedir.

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

1.10.2- Açıklama

28 .11.2008 tarih ve 13186 sayılı Türk Parasının Değerini Koruma Kanunu hakkında değişiklik 32 sayılı KHK ile yapılmış ve madde 8 önerideki işleme izin verir hale gelmiştir.İhracatın yapıldığını belgeleyen temel dokümanın Gümrük Çıkış Beldesi (GÇB) olduğu değerlendirilmektedir.

Müşteri ile imzalanan sözleşme müşteri tarafından gizli olarak sınıflanabilmekte ve sözleşmenin paylaşımına izin verilmeyebilmektedir.

1.10.3- Öneri

İhracat tutarının yurt içi bir bankaya yatırıldığı belgesinin talep edilmemesi

Gümrük Çıkış Belgesinin ihracatın gerçekleştiği ve müşteriye teslimatın yapıldığı kanıtı olarak yeterli kabul edilmesi

Sözleşmenin tamamı yerine tutar, ödeme koşulları v.b bölümleri veya özellikle GÇB kabul edilmeli

1.11- Vergi Resim ve Harçlar (VRH)

1.11.1- Mevcut Durum

05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Tebliğe göre Savunma Sanayii Projeleri VRH dan muaf tutulmuştur . Bu muafiyet için uzun bir süreç yaşanmaktadır

İhraç kayıtlı satış ve dahilde işleme rejimi kapsamında ithalat gerçekleştirildiğinde istisnalar için ; kapasite raporu talep edilmekte ve ihraca ve ithalata ilişkin malzemelerin bu raporda yer alması beklenmektedir.

1.11.2- Açıklama

Sanayicinin; muafiyet için SSM den alınacak onay yazısı ve diğer pek çok belge ile Ekonomi Bakanlığına başvurması ve uzunca sayılabilecek bir onay sürecini beklemesi gerekmektedir. Bu proje başlama tarihini olumsuz etkilemektedir.

Kapasite raporları ihracata ve ithalata bağlı olarak güncel olarak hazırlanıp tutulmadığından raporda yer alması gereken bilgiler yer almamakta ve istisnalardan faydalanılamamaktadır.

1.11.3- Öneri

KDV istisnasındaki usulün benzeri şekilde ;SSM onayı ile muafiyet sağlanması, uygulanması

İstisnalar için kapasite raporu talebinin kaldırılması

1.12. Gizlilik Sınıflaması

1.12.1- Mevcut Durum

Gizli sınıflamasına alınmış projeler ile ilgili her konu bu sınıf altında işlem görmektedir.

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

1.12.2- Açıklama

Gizli Projelerde hertürlü işlemin gizli sınıflamasına uygun yapılma gereği zaman kaybı , zaman zaman gizlilik ihlali v.b sonuçlar doğurmaktadır. Örneğin rutin toplantı çağrısı GİZLİ olarak damgalanmakta ve bu çağrının kurye ile iletilmesi güvenli odada muhafazası, bilmesi gerekenlerin güvenli odada erişimi gibi konular ortaya çıkmaktadır.

1.12.3- Öneri

Gizli projelerde gizlilik sınıflaması yapılarak hangi konu ,işlem ,yazışma v.b lerinin gizlilik sınıflaması (Gizli, Kişi ye Özel, v.d) tanımlanmalı

1.13-Muhtelif Konular

1.13.1- Mevcut Durum

TSK ve Diğer Kamu Kuruluşları'nın görüş ve onaylarının alınacağı yazıların SSM üzerinden iletilmesi

Yüklenici yerleşkelerinde yer alan Devlet Kalite Temsilcisi (DKT) ve Proje Kontrol Ofisi (PKO) personelinin yetkilendirme düzeyi sınırlı ve sayıca yeterli olmaması

TSK tarafından temin edilecek imkan ve kabiliyetler (platform, test alanı ve sistemi , özel malzemeler ,özel personel v.b) için talep ,onay ve tahsis süresinin çok uzun olması

Proje Yürütme Kurullarında (Proje Yönetim,Konfigürasyon Kontrol, Kabul Muayene Heyeti v.b) görev alan personelde yaşanan görev değişikliği ve personelin konuya ait bilgi düzeyi

SSİK onayına arz edilen konuların yaygınlığı

1.13.2- Açıklama

Yazışmaların belirli kanallar üzerinden yapılması konunun kontrolünü sağlamakla beraber süreyi uzatan ve ciddi gecikmelere neden olan bir durumdur

DKT ve PKO personelinin ve yetkilerinin sınırlı olması yerinde çözülmesi gereken pek çok konunun merkeze taşınmasına neden olmaktadır

Yüklenici tarafından temin edilemeyen ve TSK ve İdare tarafından temin edileceği sözleşmede yer alan konulardaki zaman kaybı proje süre ve maliyetini olumsuz etkilemektedir.

Proje Yürütme Kurullarında görev yapan personelin bir kısmı değişebilmekte yerine gelen personel proje sözleşme ve ekleri konusunda yeterli donanıma sahip olmamakta, bu projenin realizasyonunu negatif olarak etkilemektedir.

Projelerin tutarına bakılmaksızın (fiyat değişiklik talepleri dahil) SSİK'e sunulma gereği

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

1.13.3-Öneri

Yazışmaların sözleşmedeki doğrudan ilgisine gereği, görüş onay alınacak makam bilgi için yüklenici tarafından yazılması veya tüm ilgililer arasında e-imza ile yazışma usulünün getirilmesi

DKT ve PKO nde yetkin yeterli ve yetkilerle donanmış görevlendirme

Sözleşme gereği idare,TSK tarafından temin edilecek özellikli malzeme, hizmet ve personel konusunda önceliklendirme

Proje Yürütme Kurullarının proje süresince hizmet verecek yetkin ve donanımlı personelden oluşturulması

SSİK onayına sunulacak ve SSM tarafında karar alınabilecek sözleşme tutarları ile diğer konuların yeniden düzenlenmesi

2- Mevzuatın Sadeleştirilmesi ile İlgili Hususlar

2.1- SSM – Yüklenici Sözleşmeleri

2.1.1- Mevcut Durum

İhale konusu olan farklı alanlardaki (tedarik, Ar-Ge Teknoloji Yönetimi, Ürün Geliştirme ,Lojistik Destek, Danışmanlık ,Fizibilite Etüdü v.b) tip sözleşmelerin alan çeşitliliğini yansıtmadığı ve konu ,tarafklar arası yükümlülük paylaşımında adil ve dengeli olmadığı değerlendirilmektedir.

2.1.2- Açıklama

Yürürlükteki sözleşme modellerinin , yürütülecek faaliyet ile tam bir örtüşme halinde olmadığı ve yüklenilecek risklerin yeterli değerlendirilemediği ve paylaşımın adil ve dengeli olmadığı bu nedenle sözleşme müzakerelerinin taraflar arasında çok uzadığı ve yüklenici tarafın yüksek risk ortamında sözleşme imzalama durumunda kaldığı değerlendirilmektedir.

2.1.3- Öneri

Temin edilen ve yürürlükte olan Tip Sözleşme üzerinde sektörün ortak görüşünü yansıtan ve tespit,görüş ve önerilerini içeren detaylı bir rapor SSM ye iletilmiştir.

Bu kapsamda değişik alanlarda hazırlanacak Tip Sözleşme Taslaklarının Derneğimiz ile Sektör Ortak Görüşünü almak üzere paylaşılması

(Bknz Ek-1)

Proje tutarlarını gözetken ve düşük tutarlı (örneğin 25 -50 M\$) projelerde yükleniciye (özellikle KOBİ statüsündeki) yüklenen yaptırımlarda daha makul yaptırımlar (cezai,sözleşme dokümantasyon gereksinimi ,SK/Oranı v.b) tanımlanması

2.2- Teknik Şartname,İdari Şartname Değişiklik Yönetimi

2.2.1- Mevcut Durum

İhale aşamasında ön görülemeyen ancak sözleşme uygulama sürecinde tespit edilen değişiklik istekleri (*teknik şartname veya idari şartname yanında bazı*

SAVUNMA ve HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR DERNEĞİ

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 06550 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 426 2255 • Faks: (0312) 426 2256 • sasad@sasad.org.tr • www.sasad.org.tr

uygulama dokümanları örneğinin Test ve Muayene Planı ,İlk Ürün /Prototip Muayene Planı (First Article Inspection/Prototype Acceptance)v.b idare,kullanıcı ,yüklenici tarafından gündeme getirilebilmektedir. Bu taleplerin çözümü uzun müzakerelerle bulunmaya çalışılmakta bazen proje çalışmalarının kesintiye uğramasına, sonuç olarak, zaman ve maliyet konusunda ciddi artışların oluşmasına neden olmaktadır.

2.2.2- Açıklama

Yukarıda tanımlanan konular rutin tedarik projelerinin dışında yaygın olarak ortaya çıkmaktadır Özellikle maliyet etkin ve proje süresini uzatacak değişiklik taleplerinin çözümü çok uzun zaman almakta ve yüklenicinin ciddi fedakarlığı beklenmektedir.

2.2.3- Öneri

Değişiklik taleplerinin ne şekilde görüşülüp çözüme bağlanacağı sistematığının oluşturulması (Konfigürasyon Kontrol Kurulları) ve kurullara yeterli yetkilendirme yapılması

Özelde, maliyet ve zaman etkisi olan değişiklik taleplerinin sorumluluk-yetki matrisi oluşturularak çözüme ulaşmak için yol haritası tanımlanması.

2.3-Sanayi Katılım/Off – Set Sözleşmesi

2.3.1- Mevcut Durum

Sözleşme bedeli, yüklenici ölçeği ,proje riski v.b hususlar değerlendirmeye alınmadan tüm sözleşmelere aynı koşullarda SK/O yükümlülüğü getirilmektedir. Bu nedenle yükümlülüklerin yerine getirilme olanağı bulunmadığı durumlarda cezai yaptırım uygulanmaktadır.

2.3.2- Açıklama

10 M\$ lık sözleşme de birkaç yüz milyon \$ lık sözleşmede SK/O Sözleşmesi için farklılık göstermemektedir. Dolayısı ile daha çok düşük bedelli sözleşme imzalayan KOBİ ler ile yüksek tutarlı sözleşmeye imza koyan büyük ölçekteki firmalar, aynı yükümlülükler ile karşı karşıya kalmaktadır.

Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme Projeleri ile seri üretim fazını içermeyen ürün geliştirme projelerinde SK/O isterlerini tümüyle karşılamak , projenin riski , yurtiçi katkı vereceklere açılan iş paketlerinin cazibesi, yeni teknolojik açılımlar /tasarım-geliştirme çalışmaları , v.b nedenlerle mümkün olamamaktadır.

2.3.3- Öneri

Yukarıda açıklamalar bölümünde yer hususları gözetilen yeni bir Sanyileşme Strateji Dokümanı ile SK/O Sözleşmesi hazırlanması ve Sektör görüşünün alınması.